

Memo

Nummer	DOC-18-103777
Zaaknummer	Z-18-014839
Datum	19 oktober 2018
Van	Marieke Achterkamp
Aan	Gemeenteraad Medemblik
Afschrift aan	
Onderwerp	Verslag themaraad huisvesting arbeidsmigranten van 15 oktober 2018

Sfeerimpressie themaraad huisvesting arbeidsmigranten

Maandagavond 15 oktober 2018 was er een themaraad over de huisvesting van arbeidsmigranten. Directe aanleiding voor de themaraad was een in 2017 aangenomen motie, waarin gevraagd werd om een evaluatie van het huidige beleid. Op de avond waren 25 commissie- en raadsleden aanwezig. Daarnaast zat er een breed publiek van werkgevers, uitzendbureaus, huisvesters, een campinghouder en omwonenden. Ook de ambtelijke organisatie was goed vertegenwoordigd. Kortom, het is duidelijk een thema dat leeft in de regio en de gemeente Medemblik.

De avond werd geleid door Henk Feitsma van communicatiebureau Spinoff. Na een openingswoord door Piet Ligthart voorzitter van de commissie Ruimte, en wethouder Andrea van Langen kon het programma van start.

Foto: Henk Feitsma legt uit wat de bedoeling is van de avond

Een rondje door de zaal

In de zaal was men verdeeld over de vraag hoeveel arbeidsmigranten er eigenlijk zijn in de gemeente Medemblik. We weten het niet precies. Dit werd later op de avond bevestigd door de medewerkers van Handhaving en Burgerzaken: *“Wat wij nu in het veld tegenkomen, is nog maar het topje van de ijsberg”*.

Temperatuur meten

De avond is slechts een eerste aanzet in de evaluatie, en bedoeld om te inventariseren wat er nu leeft en speelt op het gebied van huisvesting van arbeidsmigranten. Henk Feitsma noemt dat ‘temperatuur meten’: *“Dit is een momentopname, niet meer dan het meten van de temperatuur. Het geeft de ambtelijke organisatie een indicatie hoe de raad er gevoelsmatig ‘in’ staat. Na deze opmaat van vanavond zal een grondige evaluatie plaatsvinden, uitgevoerd door een extern bureau.”*

Interview met ambtenaren

In de interviews is door verschillende ambtenaren een beeld geschetst van waar de interne organisatie mee te maken krijgt als het gaat om de huisvesting van arbeidsmigranten:

- In het verleden werd er veel opgepakt door Kompas. Hierdoor kwam er goede gelegaliseerde huisvesting en raakte de druk er wat af. Na de opheffing van Kompas in 2013 is de huisvesting wat stil komen te liggen. Sinds de opheffing is het aantal legale bedden gegroeid van 615 naar 931 bedden (stand september 2018). Die groei zit hoofdzakelijk in huisvesting bij agrariërs. Inmiddels trekt de economie aan en loopt de vraag om goede huisvesting steeds verder op.
- Moeten we Kompas nieuw leven inblazen? *“Dat zou kunnen, maar Kompas was wel erg van bovenaf gestuurd. Het zou mooi zijn als de branche zelf zich meer gaat roeren, de uitzendbureaus en dergelijke. Als het niet zichtbaar is, is het moeilijk om daar als raad een besluit over te nemen.”*
- Het beleid huisvesting arbeidsmigranten is erg versnipperd. Het staat nu in vier verschillende stukken. Daarnaast is het een en ander vastgelegd in kaderstelling en in onze bestemmingsplannen, die door moties en amendementen ook nog weer zijn gewijzigd. Ook de processen voor aanvragen om huisvesting zijn niet duidelijk. Waar gaat de raad wel en niet over, en welke bevoegdheden liggen bij het college?
- Wat zou er moeten gebeuren? *“We moeten weer terug naar één integraal beleidsstuk, dat (waar nodig en mogelijk) vastgelegd is in onze bestemmingsplannen.”*
- De huisvesting van arbeidsmigranten is niet alleen in de gemeente Medemblik een thema. Ook onze buurgemeenten hebben hiervoor beleid en regels. Ze verschillen nogal van elkaar. Zo biedt het beleid van de gemeente Drechterland ruimte voor 120 bedden bij agrariërs, terwijl dit in Medemblik 20 tot 30 is. Ook verschilt de mate van vastleggen nogal. Zo heeft Hollands Kroon alleen regels voor huisvesting in woningen en op agrarische bedrijven vastgelegd. De rest is maatwerk en wordt per geval bekeken. Diverse Westfriese gemeenten hebben recent hun beleid aangepast, of zijn bezig hun beleid opnieuw onder de loep te nemen.
- Moeten we regionaal beleid maken? *“Onderlinge afstemming is nodig, al moet er soms ook ruimte zijn voor lokaal maatwerk. Arbeidsmigranten wonen en werken niet alleen in Medemblik. We hebben hierin een gezamenlijke opgave. Als je, waar*

het gaat om vergunningen en handhaving, in de ene gemeente wel in actie komt en in de andere niet, bestaat er het gevaar van een 'waterbed-effect'. De problemen verplaatsen zich dan alleen maar".

- We hebben op dit moment zes verzoeken van agrariërs in behandeling. Deze lopen via de klankbordgroep van raadsleden. De klankbordgroep praat met de initiatiefnemer en omwonenden. Ook is een advies van de agrarische beoordelingscommissie (ABC) nodig. Daarnaast lopen er nog verschillende aanvragen die deels wel, deels niet passen binnen het huidige beleid, en er komt er nog één aan voor een huisvesting in een leegstaand kantoor. Er is veel weerstand vanuit de omgeving.
- Wat betekent dat? *"Er zijn veel plannen niet doorgegaan. Of de initiatiefnemer trekt het plan terug, of de commissie/raad wijst het af. Het gaat inmiddels om 600 bedden."* Wat zou je adviseren? *"De lappendeken aan beleid vervangen, interne onrust wegnemen, de raad de kaders laten bepalen en de uitvoering in handen laten van het college."*
- Handhaving is complex en tijdrovend. We doen wat we kunnen. We werken samen met een tolk en BOA's (buitengewoon opsporingsambtenaar). Aan de hand van meldingen van burgers, politie, belastingdienst en burgerzaken gaan we op pad. Hierbij kijken we niet alleen naar de huisvesting, maar ook naar andere misstanden (uitbuiting). De huisvesting gaat nu beter dan een aantal jaren geleden. Met name bij agrariërs met een permanente voorziening is het over het algemeen goed voor elkaar. In woningen is er nog wel eens sprake van overlast als er te veel mensen in één huis wonen. We willen graag weten waar arbeidsmigranten zitten. Stel dat er brand uitbreekt en ze staan niet ingeschreven, wat dan?
- Wat zou je wensen? *"Wat we nu tegenkomen in het veld is nog maar het topje van de ijsberg. Wisten we maar waar alle arbeidsmigranten verbleven. Dan hebben we het veel zichtbaarder. Daarnaast is het niet mogelijk om meer tijd aan de controles te besteden. We moeten dit inplannen naast onze normale werkzaamheden. De trend is dat er steeds meer meldingen binnenkomen."*
- Arbeidsmigranten die langer dan 4 maanden in Nederland verblijven moeten zich, op grond van de Wet Basisregistratie Personen (BRP), inschrijven bij de gemeente. Zijn ze korter in Nederland, dan moeten ze zich registreren in het Register Niet-Ingezetenen (RNI). Daar krijgen ze een burgerservicenummer (BSN) en het adres in het buitenland wordt geregistreerd. Daarna kunnen ze aan het werk. Lang niet iedereen die langer dan 4 maanden in Nederland verblijft, schrijft zich in. Hierdoor kunnen mensen bijvoorbeeld niet verzekerd zijn als ze ziek worden, of een ongeluk krijgen. Of ze krijgen dan geen WW/AOW-uitkering waar ze wel voor betalen via hun salaris. Er kunnen zich ook andere problemen voordoen, zoals het niet registreren van kinderen die hier geboren worden, waardoor bijvoorbeeld inentingen of school niet geregeld zijn. Dat dit niet gebeurt komt niet alleen door onwetendheid. Soms mogen mensen zich niet inschrijven van hun werkgever of het uitzendbureau, omdat dit financiële voordelen heeft. Dit kan tot schrijnende situaties leiden. Zo is onlangs een gezin met kleine kinderen op straat gezet, alleen maar omdat ze zich wilden inschrijven en de verhuurder dit niet wilde. En dit is maar één voorbeeld...

- Wat is hieruit de rode draad? *“Wij willen de groep zichtbaar krijgen: Hoeveel korttijdelijke arbeidsmigranten zijn er? Waar verblijven ze? Hoeveel zijn er toch langer en moeten eigenlijk ingeschreven staan? Hoe gaan we dit inzichtelijk krijgen? Hiervoor is het nodig dat werkgevers en uitzendbureaus gaan meewerken. Dit vraagt om meer budget en capaciteit bij burgerzaken en handhaving.”*

Reacties uit de zaal

LTO (Land- en Tuinbouworganisatie) pleit voor één beleid in de regio en wil graag met ons in gesprek. Een vastgoedmakelaar merkte op dat we beter in kaart moeten krijgen wat we zoeken: Hoeveel mensen zoeken er een plek? Ook het voorbeeld van het flexhotel in Wieringerwerf kwam aan bod: grootschalige huisvesting (300 à 400 plekken) met een beheerder, daar ligt de oplossing. Een recreatieondernemer wil graag goede huisvesting regelen op zijn terrein. Enkele bewoners van het buitengebied maken zich zorgen om het gebruik van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) voor de huisvesting, en roepen op om zorgvuldig te zijn in de keuze waar wel en waar niet huisvesten.

Dilemma's

Na de interviews kwamen dilemma's aan bod waarop commissie- en raadsleden hun stem mochten uitbrengen (bijlage 1). Per dilemma werden tussen de 19 en 27 stemmen uitgebracht. De uitslag van de dilemma's geven niet meer dan een indicatie, 'temperatuur meten' zoals Henk Feitsma dat noemde. Er was geen volledige afvaardiging van de commissie en raad aanwezig.

Wat hebben we aan informatie opgehaald?

Een meerderheid van 20 stemmers heeft gestemd voor fatsoenlijke huisvesting voor alle arbeidsmigranten. 5 stemmers houden vast aan de huidige taakstelling van 1000 bedden. Streven naar fatsoenlijke huisvesting voor alle arbeidsmigranten, vraagt om meer mogelijkheden/oplossingen. Met ons huidige beleid hebben we de taakstelling van 1000 bedden nog niet gehaald. Hoe is de stemming bij de verschillende huisvestingsmogelijkheden?

1. In wijken: meerderheid is voor beperken ten opzichte van het huidige beleid.
2. Op agrarische bedrijven: meerderheid is voor vasthouden aan bestaand beleid (maximaal 30 plekken).
3. Koppeling werkgever - eigen werknemers: meerderheid is voor het handhaven van deze koppeling conform huidig beleid.
4. Bij niet-agrarische bedrijven: meerderheid is tegen huisvesting bij niet-agrarische bedrijven.
5. Grootschalig: meerderheid is tegen grootschalige huisvesting.
6. Op niet vitale recreatieparken: krappe meerderheid vindt dat dat mogelijk moet zijn.
7. Leegstaande gebouwen: meerderheid is voor huisvesting op bedrijventerreinen en VAB*.
8. Pensions: meerderheid is voor (nieuwe) pensions in de kernen.

*Bij punt 7 is de nuancering aangebracht dat leegstaande gebouwen op bedrijventerreinen iets heel anders is dan huisvesting in VAB.

Overige zaken

- Het gevoel van urgentie als het gaat om de huisvesting van arbeidsmigranten is bij een ruime meerderheid van de stemmers aanwezig.
- Een meerderheid geeft aan dat de dringende behoefte aan oplossingen betekent dat niet iedereen (bijvoorbeeld de directe burens) tevreden hoeft te zijn.
- Een ruime meerderheid is voor meer en strengere handhaving bij overtredingen.
- De meerderheid wil het onderscheid tussen permanent en semi-permanent handhaven.
- De meerderheid geeft aan dat de raad de kaders vaststelt en uitvoering van het beleid in handen ligt van het college.
- De meerderheid geeft aan dat werkgevers en uitzendbureaus verantwoordelijk moeten worden gemaakt als het gaat om het in- en uitschrijven van arbeidsmigranten.

De dilemma's laten zien dat er zeker nog politieke discussie en verdere evaluatie nodig is op het dossier, die uiteindelijk moeten leiden tot hernieuwd beleid. Ondanks het gevoel van urgentie, en het willen bieden van fatsoenlijke huisvestingsmogelijkheden voor alle arbeidsmigranten, laat de stemming op de huisvestingsmogelijkheden zien dat men hier en daar liever beperkingen (punt 1 tot en met 5) dan een verruiming (punt 6 tot en met 8) ziet in het huidige beleid.

Terugblik

Wij kijken terug op een geslaagde avond, waarin het thema huisvesting arbeidsmigranten op de kaart is gezet. Hieronder leest u enkele reacties van ambtenaren op de themaraad:

“Goed om te zien hoe aandachtig de raadsleden luisterden naar de praktijkervaring van de beleidsmedewerkers. Het maakte zichtbaar indruk. Het is zo belangrijk dat ze deze informatie hebben om straks beter beleid te kunnen maken. De stellingen waren lekker zwart-wit geformuleerd en dat leidde af en toe tot reacties. En dat was precies de bedoeling!”

“Ik vond het een waardevolle themaraad. Interessant om alle meningen en werkervaringen te horen. Ik hoop dat de raad genoeg input van ons heeft gehad om beleid vast te stellen over de huisvesting maar ook over de inschrijving van arbeidsmigranten.”

“Ik vond het ook zeker een goede avond. Ik heb ook diverse positieve reacties gehad gisteravond en vandaag van collega's, wethouder, raads- en commissieleden die onze verhalen verhelderd vonden. Dus iedereen heeft het goed gedaan!”

“Wat mij is bijgebleven, is dat de raads- en commissieleden aan de ene kant fatsoenlijke huisvesting willen voor alle arbeidsmigranten, en dus de taakstelling los willen laten, maar aan de andere kant nog geen duidelijk beeld hebben waar die arbeidsmigranten dan gehuisvest moeten worden. Uit de stellingen bleek namelijk dat ze liever minder

arbeidsmigranten in de woningen willen, geen uitbreiding van aantallen bij agrarische bedrijven, geen grootschalige huisvesting, dus dat beperkt wel de opties voor huisvesting. Leegstaande panden kunnen wel een oplossing bieden. De raads- en commissieleden moeten zich er wel bewust van worden dat een ambitie ook waargemaakt moet worden en dat daar dan ook voldoende ruimte voor geboden moet worden.”

“Leuke en ook voor ons ambtenaren een leerzame avond. Ik hoop dat we met de input van de avond samen met de raad komen tot een werkbaar beleid.”

De pers

Ook de pers maakt “ruimte” voor de huisvesting van arbeidsmigranten: de themaraad is breed uitgemeten in het Noordhollands Dagblad van woensdag 17 oktober 2018 (bijlage 2).

En hoe gaan we nu verder ???

Wethouder Van Langen heeft in haar voorwoord een beeld geschetst van de globale planning van het vervolgtraject. In januari 2019 willen we de raad informeren over de opdracht voor een extern bureau. We streven ernaar deze evaluatie voor de zomer 2019 afgerond te hebben, waarna we kunnen starten met aanpassingen aan het huidige beleid.

Daarbij is het van belang de regionale context niet uit het oog te verliezen. Zo luidt de bedrijvengroep West-Friesland de noodklok, onder meer in verband met de komst van Microsoft en Google. Ook in Medemblik zijn grote bedrijven gevestigd die gebruik maken van de inzet van arbeidsmigranten. Het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland is in regionaal verband bezig te kijken naar het model Westland (inschrijven van arbeidsmigranten).

Ondertussen blijft de winkel open: nieuwe verzoeken voor huisvesting blijven wij behandelen. Kortom: wij blijven u informeren op dit dossier.

Bijlagen

- Uitslag dilemma's
- Persbericht